

សំណួរនឹងចម្លើយបញ្ចប់ជំពូកទី១

I. ចូរគូស គ្រឹស ក្នុងចម្លើយត្រឹមត្រូវ

1. បដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្មដំបូងគេបង្អស់កើតឡើងនៅប្រទេស អង់គ្លេស។
2. បដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្មធ្វើឲ្យកើនឡើងនៃចំនួនទីក្រុង។
3. គំនិតថ្មីជាទស្សនៈដែលកើតឡើងនៅក្នុងសម័យបដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្ម។
4. បដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្មបានរីកលូតលាស់រាលដាលដល់អឺរ៉ុបខាងលិចនៅសតវត្សទី ១៨។

II. បំពេញល្អៗខាងក្រោម

1. បដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្មគឺជាការអភិវឌ្ឍបច្ចេកទេសឲ្យកាន់តែរីកចម្រើន។
2. គហបដិនៅសម័យបដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្មជាមនុស្សម្នាក់ដៃឡមិនមែនជា អភិជន មិនមែនជា កម្មករ និង ប្រជាកសិករ។ គហបដិ ទាំងឡាយមានភាពផ្សេងៗគ្នា។
3. ទស្សនវិទ្យាដែលកសាងទ្រឹស្តីសង្គមនិយមគឺ រ៉ូបឺតអូវើន ហេនរី សាំងស៊ីម៉ុង និង ឆាលហ្សូរ៉េ។
4. បដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្ម មិនត្រឹមតែជំរុញយុគសម័យនៃវិទ្យាសាស្ត្របច្ចេកទេសថ្មីទេនៅតែជាយុគសម័យដែលមានការផ្លាស់ប្តូរ មុខមាត់ឧស្សាហកម្ម នឹងហា សង្គមទាំងស្រុង។

III. ចម្លើយសំណួរត្រិះរិះ

1. បានជាបដិវត្តន៍ឧស្សាហកម្មចាប់ផ្តើមពីឆ្នាំ១៨៤៦ ដល់ ឆ្នាំ១៨៤១ សេដ្ឋកិច្ចអឺរ៉ុបនៅតែដដែលដោយសារអាកាសធាតុត្រជាក់ ភាពរាំងស្ងួតឬទឹកកកធ្វើឲ្យខូចខាតដំណាំ។ ហើយអ្នកស្រែចម្ការមិនទិញផលិតផលឧស្សាហកម្មអ្វីបន្តិច

សោះ។ រោងចក្របិទទ្វា ភាពគ្មានការងារធ្វើ ប៉ះពាល់ដល់កម្មករនិងសិប្បករ ទាំងឡាយ។ ចំណែកឯតម្លៃនំប៉័ងឡើងថ្លៃខ្ពស់។

2. ប្រៀបធៀបរវាងសហគ្រាសពីរប្រភេទ គឺសហគ្រាសប្រមូលម្តុំ ផ្អែកហៅថា ត្រឹះ (Trust) និង សហគ្រាសប្រមូលផ្តុំបញ្ឈូរ (Concentration Vertical) ខុសគ្នា ដូចជា៖

- សហគ្រាសប្រមូលផ្តុំផ្អែក ហៅថាត្រឹះ (Trust) គឺគេទិញសហគ្រាស ទាំងឡាយដើម្បីត្រួតពិនិត្យ ដោយសហគ្រាសទាំងនោះបង្កើតផលិតផល តែមួយមុខ សម្រាប់ប្រកួតប្រជែងជាមួយផលិតផលដូចគ្នានិងសហគ្រាស ដទៃ។
- សហគ្រាសប្រមូលផ្តុំបញ្ឈូរ (Concentration Vertical) គឺប្រមូលផ្តុំសហគ្រាសណាដែលចាំបាច់បង្កើតផលិតផលណាមួយ។

3. បានជាភាគរយនៃប្រជាជនជនបទនៅអឺរ៉ុបមានការថយចុះដោយសារប្រជាជន បានចាកចេញពីជនបទច្រើនកន្លែងធ្វើដំណើរទៅកាន់ ទីក្រុងធំៗ ឬមជ្ឈមណ្ឌល ឧស្សាហកម្មថ្មីនៅក្នុងប្រទេសរបស់ខ្លួន។

សំណួរនឹងចម្លើយបញ្ចប់ជំពូកទី២

I. ចូរគូស គ្រឹស ក្នុងចម្លើយត្រឹមត្រូវ

1. ជនជាតិខ្មែរមានដើមកំណើតពីអំបូរខ្មែរ-មន។
2. ព្រះរាជាណាចក្រភ្នំដំបូងគេបង្អស់គឺ ព្រះបាទ ហ៊ុនទៀនលីវយី។
3. ព្រះរាជាចុងក្រោយគេបង្អស់នៃអាណាចក្រចេនឡាគឺព្រះបាទជ័យវរ្ម័នទី១។
4. នៅសម័យមហានគរ (អង្គរ) ព្រះរាជាដែលខ្លាំងពូកែជាងគេគឺ ព្រះបាទ ជ័យវរ្ម័នទី ៧។

II. បំពេញល្អ៖

1. នៅសំណួរទី១ ភូមិភាគអាស៊ីអាគ្នេយ៍បានជួបប្រទះនិងពំនើតផ្ទុកពីរគឺ អ៊ីលស៊ីន្យាង និង កសលេដូន្យាង ដែលបង្កើតបានជាជួរភ្នំនិងខ្ពង់រាប។
2. នៅស.វទី៣ គ.ស រាជទូតចិនឈ្មោះ កាំងតៃ បានឲ្យដឹងថា បឋមក្សត្រនៃរដ្ឋហ្វូណានព្រះញាតិ ហ៊ុនទៀនលីវយី។
3. ព្រះបាទ ជ័យវរ្ម័នទី៧ បានកសាងអង្គរទី៤ ប្រសាទបាយ័ន តាព្រហ្ម សាលាសំណាក់១២១ ប្រាសាទបន្ទាយឆ្មារ នាគព័ន្ធ មានមហេសីព្រះនាម ឥន្ទ្រទេវី និង ជ័យទេវី។
4. អាណាចក្រចេនឡាភ្នំរដ្ឋកាលព្រះបាទ ឡាយសានវរ្ម័នទី១ មានរាជធានីឈ្មោះ ឡាយសានបុរៈ។

III. គូផ្គង

ព្រះនាមស្តេច	ចម្លើយ
១. ព្រះបាទ រុទ្រវរ្ម័ន សោយរាជ	ឆ្នាំ៥១៤
២. ព្រះបាទ មហិន្ទ្រវរ្ម័ន សោយរាជ	ឆ្នាំ៦០០
៣. ព្រះបាទ យសោវរ្ម័នទី១ សោយរាជ	ឆ្នាំ៨៨៩
៤. ព្រះបាទ សុរ្យវរ្ម័នទី២ សោយរាជ	ឆ្នាំ១១១៣
៥. ព្រះបាទ ពុះញាយ៉ាត សោយរាជ	ឆ្នាំ១៤២១

IV. ចម្លើយសំណួរត្រិះរិះ

1. កត្តាដែលធ្វើឲ្យអរិយធម៌អង្គររីកចម្រើនដល់កំពូល មានដូចជា៖

ក. វិស័យអប់រំនិងសង្គមកិច្ច

- **វិស័យអប់រំ:** ព្រះនាងឥន្ទ្រទេវីចេះវិជ្ជាអក្សរសិល្ប៍ ចេះភាសាសំស្ក្រឹតច្បាស់លាស់ ចេះវិជ្ជាសាស្ត្រផ្សេងៗ និងមានប្រាជ្ញាល្អឆ្លាស់វៃទៀតផង។ ព្រះនាងឥន្ទ្រទេវីត្រូវបាន ព្រះរាជាតែងតាំងជាសកលវិទ្យាធិការីនៅក្នុងសកលវិទ្យាល័យមួយឈ្មោះថា ទិលកកុត្តរ ហើយព្រះនាងបានបង្ហាត់បង្រៀនស្ត្រីខ្មែរអំពីមុខវិជ្ជាសាសនានៅក្នុងវត្តមួយឈ្មោះ

ថា នវន្តស្រម។ សម័យនោះសម្បូរទៅដោយអ្នកចេះដឹងជាច្រើន។ សម័យអង្គរ
នេះ មានស្ថាបត្យករ វិស្វករ សិល្បៈករ អ្នកចម្លាក់ អ្នកសូន្យរូប គណិតវិទូនិងតារាវិទូជា
ច្រើននាក់។

- **សង្គមកិច្ច (វេជ្ជសាស្ត្រ):** ប្រជាជនយើងមានចំណេះដឹងនិងបទពិសោធក្នុងវិស័យសង្គមកិច្ចជាយូរយារណាស់មកហើយ។ ជាងនេះទៅទៀតបុព្វបុរសខ្មែរចេះផ្សំថ្នាំ: អំពីរុក្ខជាតិដែលជារូបធាតុដើមក្នុងស្រុកដូចជា ម្រេច ដើមប្រេងខ្យល់ ស្ករ ទេព្វីរ ដីវ៉ាន់ស៊ុយ ក្រវ៉ាញ់ ខ្លី ទឹកឃ្មុំ...។

ខ. ការបង្កើតអក្សរនិងការប្រើប្រាស់អក្សរខ្មែរ: អក្សរខ្មែរយើងប្រើសព្វថ្ងៃនេះ ត្រូវបានកែទ្រង់ទ្រាយធំៗចំនួនដប់ដងរួចមកហើយ យើងនឹងបញ្ជាក់ពីទ្រង់ទ្រាយតួអក្សរខ្មែរមុនសម័យអង្គរ សម័យអង្គរ និងសម័យក្រោយអង្គរមកបង្ហាញ:

- ព្យញ្ជនៈមុនសម័យអង្គរ មានរាងគ្រោតគ្រោតមិនស្មើ មិនសម សក់ខ្លី ជើងខ្លី ហើយចំនួនតិច។
- ព្យញ្ជនៈសម័យអង្គរ មានរាងសង្ហាមានសក់ជាក្បាច់រចនា សក្តិសមនឹងសក់ ជើង និងតួ។
- ព្យញ្ជនៈក្រោយសម័យអង្គរ មានរាងទ្រេតសក់ និងជើងវែង។

2. កត្តាដែលធ្វើឲ្យព្រះបាទ ពញាយ៉ាតសម្រេចចាកចេញពីក្រុងអង្គរដោយសារ:

- **កត្តាប្រជាជន:** ក្នុងច្បាំងសៀមបានសម្លាប់ និងកៀរប្រជាជនខ្មែរនៅសម័យអង្គរស្ទើរតែអស់រលីង។
- **កត្តាសេដ្ឋកិច្ច:** ដោយសារសង្គ្រាមផ្ទៃក្នុងនិងសង្គ្រាមជាមួយពួកសៀមបានបំផ្លិចបំផ្លាញសង្គម សេដ្ឋកិច្ច ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ បារាយណ៍ ប្រឡាយផ្លូវថ្នល់ ទំនប់ ធារាសាស្ត្រខ្ទេចខ្ទីអស់ ដែលមិនអាចស្តារភាពខូចខាតបាន។

- **កត្តាកូមិសាស្ត្រ:** ក្នុងអង្គរនៅក្បែរក្នុងអយុធ្យាមានចម្ងាយ
តែ ៤០០ គីឡូម៉ែត្រពីភ្នំប៉ុណ្ណោះ។
- **កត្តាឥទ្ធិពល (កម្លាំង)** ខ្មែរចុះខ្សោយទាំងកម្លាំងកាយ (**ប្រជាជន**) ទាំង
កម្លាំងចិត្ត (**ស្មារតី**) បាត់បង់ជំនឿលើខ្លួនឯង។